

Clypeus Theologiæ Thomisticæ

In Tres Partes Divisus, Et Quinque Voluminibus Comprehensus

[Tractatus de attributis, de visione beatifica, de scientia Dei ac de ejus
voluntate et providentia]

Gonet, Jean-Baptiste

Coloniæ Agrippinæ, 1671

§. VII. Mens D. Thomæ aperitur

[urn:nbn:de:hbz:466:1-77132](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-77132)

166 Probat secundò conclusio argumento ex Scriptura desumpto: Refert enim Joan. 11. quòd Caiphas Judæis de morte Christo Salvatori inferenda deliberantibus, dixit: Vos nescitis quidquam, nec cogitatis quia expedit vobis ut unus moriatur homo pro populo, & non tota gens pereat. Ex quo loco hoc potest deprobi arguuntur. Quando Caiphas illa verba pronuntiavit, peccabat peccato gravissimo, persuadebat enim Judæis ut Christum interficerent; & tamen ad hoc dicendum movebatur à Spiritu Sancto, quia tunc prophetabat; mens autem Prophetæ movetur à Spiritu Sancto, sicut instrumentum ab artifice. Ergo secundum 2. quæst. 73. art. 4. Unde ipsemet Evangelista loquitur: Hoc autem à semetipso non dixit, sed à Spiritu Sancto, qui per prophetam locutus est. Ergo secundum 2. quæst. 73. art. 4. Unde ipsemet Evangelista loquitur: Hoc autem à semetipso non dixit, sed à Spiritu Sancto, qui per prophetam locutus est. Ergo secundum 2. quæst. 73. art. 4. Unde ipsemet Evangelista loquitur: Hoc autem à semetipso non dixit, sed à Spiritu Sancto, qui per prophetam locutus est.

167 Simile argumentum potest fieri de Sacerdote consecrante propter sortilegium, vel alium malum finem. Nam in tali actione peccat gravissimo peccato sacrilegii; & tamen, cum illa sit supernaturalis, & vires totius naturæ transcendit, debet ad eam moveri, applicari, & elevari à Deo, præsertim cum ad illam concurrat solum instrumentum: nam instrumentum movetur & applicatur ad agendum à causa principali, ut docent Philosophi 2. physicorum: Ergo idem quod prius.

168 Ex his confutata manet responsio & doctrina Theophili Rainaudi, & quorundam aliorum Recentiorum, qui docent quod cum Deus prævidet hominem se determinatum ad aliquod grave peccatum, illum interdum movere, & applicat ad aliud minus grave. Nam præterquam quod hæc doctrina non parum derogare videtur divinæ sanctitati, cui repugnat movere hominem ad aliquod peccatum, ut tale est, & ut habet rationem mali moralis; & contradicere Apostolo dicenti non esse facienda mala, ut eveniant bona non solvit difficultatem propositam, cum nullum possit dari vel excogitari gravis peccatum, quam occisio Christi, & effusio sanguinis ejus, vel consecratio hostiæ ad faciendum sortilegium; & tamen (ut jam ostendimus) crucifixio Christi, secundum Scripturam, & SS. Patres, fuit à Deo prædefinita, Judas, secundum Augustinum, electus, ut sanguinem Christi funderet, Caiphas motus à Spiritu Sancto ad dicendum: Expedit vobis ut unus moriatur homo pro populo, & non tota gens pereat; & Sacerdos, ut divine virtutis instrumentum, specialiter movetur & applicatur à Deo ad consecrationem, etiam facilem: Ergo &c.

169 Probat tertio conclusio ex D. Augustino, qui variis in locis apertissime docet nostram sententiam. Nam in libro de gratia & libero arbitrio cap. 21. octo affert, & accuratè expendit Scripturæ testimonia, ut probat Deum quocumque vult inclinare voluntates, sive ad bona, sive ad mala, & tandem sic concludit: His & talibus testimoniis divinorum eloquiorum, quæ omnia commemorare nimis longum est, factis quantum existimo manifestatur operari Deum in cordibus hominum, ad inclinandas eorum voluntates quocumque voluerit; sive ad bona pro sua misericordia, sive ad mala pro

Tom. I.

A meritis eorum, judicio utriusque suo, aliquando aperto, aliquando occulto, semper autem justo. Idem quoque fuscè probat lib. 5. contra Julianum cap. 3. maxime verò autoritate Apostoli ad Romanos 1. dicentis: Tradidit illos Deus in reprobam sensum; ut faciant quæ non conveniunt. Tradidit illos Deus in desideria cordis eorum, in immunditiam &c. Tradidit illos Deus in passionem ignominiam, &c. Quæ verba cum Julianus sic exponeret, ut Deum intelligi vellet tradere non positive, sed negativè, hoc est non movendo ad materiale peccati, sed deservendo, illum redarguit Augustinus, his verbis: Quid autem est quod dicis, cum desideria sua tradidit dicuntur, relictæ per divinam patientiam intelligendi sunt, non per potentiam in peccata compulsi: quasi non simul posuerit hæc duo Apostolus. & patientiam & potentiam, ubi ait: Sic autem volens Deus ostendere iram, & demonstrare potentiam suam, attulit in multa patientia vasa ira, quæ perfecta sunt in perditionem. Cum verò S. Doctor ait, quod per potentiam in peccata compulsi sunt, hoc debet intelligi de peccato quantum ad materiale, seu quoad entitatem malitiæ subiectam (hæc enim in Deum ut primum ens, & primum rerum omnium principium, & factorem omnium visibilibus & invisibilibus reducenda est, nisi à fide Catholica aberrare velimus) non verò quantum ad ipsam malitiam & deformitatem: nam illa in voluntatem creatam, ut in primam causam deficientem, & à rectitudine divinæ motionis & concursus se subtrahentem, debet refundi, ut supra ex ipso Augustino probavimus, nam ut lib. 5. de Civit. cap. 9. & alibi sæpè docet, Mala voluntates ab illo non sunt, quoniam contra naturam sunt, quæ ab illo est.

§. VII.

Mens Divi Thomæ aperitur.

VT clariùs constet de mente D. Thomæ, placet hic integrum ejus articulum desumptum ex 2. libro sentent. dist. 37. quæst. 2. de verbo ad verbum transcribere. Quærit ergo S. Doctor art. 2. illius quæstionis: *utrum actio peccati, in quantum actio, sit à Deo? & propositis argumentis in contrarium, sic concludit.*

Respondeo dicendum, quod circa hanc quæstionem tanguntur à Magistro duæ opiniones, quarum una dicebat, omnes actus, in quantum actus sunt, ex Deo esse, sed quod in quantum deformitatem habent, à Deo non sunt, sed ab homine vel diabolo. Alia opinio dicebat actus peccatorum nullo modo, nec etiam in quantum actus sunt, à Deo esse: quam ad præsens nulli vel pauci tenent, quia propinquisima est errori duplici. Primum quia ex ea videtur sequi, quod sint plura prima principia, Hoc enim est de ratione primi principii, ut agere possit sine auxilio prioris agentis, & influentia ejus: unde si voluntas humana actionem aliquam posset producere, cujus actor Deus non esset, voluntas humana rationem primi principii haberet, Quamvis solvere hoc nitantur, dicentes quod voluntas, etsi per se possit actionem producere sine influentia prioris agentis, non tamen habet à se esse, sed ab alio, quod etiam exigeretur ad rationem primi principii. Sed hoc videtur inconveniens, ut quod à se esse non habet, à se agere possit, cum etiam per se durare non possit quod à se non est: omnis enim virtus ab essentia procedit, & operatio à virtute: unde cujus essentia ab alio est, oportet quod virtus & operatio ab alio sit. Et præ-

Vuu 3

rea,

rea quamvis per hanc responsonem evitaretur, quod A non esset primum simpliciter, non tamen posset vitari quin esset primum agens, SI EIUS ACTIO IN ALIQUOD PRIUS AGENS NON REDUCERETUR SICUT IN CAUSAM. Secundo, quia cum actio etiam peccati sit ens quoddam, sequeretur si actiones peccatorum à Deo non sunt, quod aliquod ens essentiam habens, à Deo non esset, & ita Deus non esset universalis causa omnium entium, quod est contra perfectionem primientis: primum enim in quolibet genere est causa ceterorum, ut in 2. metaph. dicitur. Et ideo cum prima opinione dicendum est, quod actus, in quantum actus est, & ut sic, non habet aliquid quod deformatem habeat: quod qualiter sit, ita considerari potest. In omnibus enim in quibus incidit defectus ex causa secunda, & non ex causa prima, oportet quod quidquid est in effectu deficiente, essentia & bonitatis, totum à prima procedat: quod autem defectus, reducatur in causam secundam deficientem. Ut patet in claudicatione, qua est à virtute gressiva, mediante tibia, per cuius, scilicet tibia curvitatem, obliquitas in gressu claudicantis relinquatur: unde quidquid est tibi de gressu, totum est à virtute gressiva: sed defectus, vel obliquitas gressus, non est à virtute gressiva, sed à tibia tantum. Similiter etiam est ordo Dei ad voluntatem causatam, sicut cause prima ad secundam: ideo ex parte Dei nullus defectus incidere potest: voluntas autem causata ad defectum possibilis est, & ideo quidquid est in actu deficiente, scilicet peccato, de ratione actus, & entis, & boni, totum hoc à primo agente, scilicet Deo, procedit, mediante voluntate: sed ipse defectus qui est in actu, hoc modo est à voluntate, quod à Deo non procedit. Et ideo quodcumque nomen quod deformatem simul cum actu significat, sive in generali, sive in speciali, non potest dici quod hoc à Deo sit simpliciter: unde non potest dici absolute, quod peccatum sit à Deo, ut homicidium, aut aliquid huiusmodi, nisi cum hac additione, in quantum est actus, & in quantum est ens. Hæc D. Thomas

Idem ferè docet Albertus magnus, ejus Magister, ibidem dist. 35. art. 7. ubi etiam relata opinione quorundam Theologorum sui temporis, qui exultimabant actus malos, etiam in quantum actus & entia, non esse à Deo, ut à prima causa efficiente, sed à sola voluntate creata, dicit quod Hac opinio qua obtinuerat plures antiquorum, ferè cessit ab aula, & à multis modernorum reputatur heretica. Et eam impugnat eadem ratione qua S. Thomas, quia scilicet, Cum actus malus sit simpliciter actus egrediens à potentia activa perfecta secundum naturam, non egreditur ab ea, nisi secundum quod movetur à causa prima; alioquin sequeretur duo esse prima principia.

192 Ex his plura argumenta deduci possunt, ad demonstrandum, utrumque S. Doctorem docere, Deum non solum simultaneo, sed etiam prævio influxu, in materiale peccati influere. In primis enim S. Thomas dicit quod Quidquid est in actu peccati de ratione entis & boni, totum hoc à Deo procedit, mediante voluntate: Sed per concursum simultaneum Deus non producit actum peccati, in quantum est ens & actus, mediante voluntate (id est influendo in voluntatem ut in causam) sed immediate cum voluntate in illum influit: Ergo secundum D. Thomam, Deus non solum concursu simultaneo, sed etiam prævio, influit in materiale peccati.

193 Secundo, Idem S. Doctor ibidem ait, quod non posset vitari, quin voluntas creata influens in materiale peccati, esset primum agens, si eius actio à aliquo prius agens non reduce-

retur tanquam in causam: Sed per concursum simultaneum, Deus non est prius, sed simul agens. Ergo non loquitur de concursu simultaneo, sed de prævio.

Tertio, D. Thomas explicat influxum Dei in materiale peccati, exemplo animæ influentis in motum progressivum, mediante potentia motiva: Atqui talis influxus non est solum simultaneus, sed etiam prævius; anima enim, mediante potentia gressiva, verè movet & applicat tibiam curvam ad motum progressivum: Ergo D. Thomas loquitur de concursu prævio, & non tantum de simultaneo.

Quarto, Idem S. Doctor in eodem articulo in resp. ad 2. ait quod Deus est causa actus mali, ut est actus, & ens, secundum quod influit agenti esse, posse, & agere. Atqui Deus per concursum simultaneum non influit agere, sed tantum per concursum prævium; quia per concursum simultaneum non movet, nec applicat potentiam ad agendum; nec facit quod actio ab illo exeat, sed solum cum illo agit, eque cooperatur: Ergo idem quod prius.

Quinto, Idem Doctor Angelicus ibidem in resp. ad 5. aperte destruit præcipuum adverte sententia fundamentum, ut ostendimus §. sequenti: Ergo non favet Adversariis.

Denique Albertus Magnus loco relato, dicit quod Actus malus, in quantum est actus, non egreditur à potentia activa, nisi secundum quod illa movetur à causa prima: Atqui concursus simultaneus non facit quod actus egrediat à potentia activa, nec illum movet ad agendum, sed tantum simul cum illa influit in eandem operationem & effectum, ut constat ex dicendis §. sequenti: Ergo etiam Albertus Magnus agnoscit influxum Dei, non solum simultaneum, sed etiam prævium, in materiale peccati.

§. VIII.

Eadem veritas ratione suadetur.

Divus Thomas quaest. 3. de malo art. 2. in corp. duplici ratione probat actionem peccati esse à Deo. Primum quidem ratione communi, quia cum ipse Deus sit ens per suam essentiam, non sua essentia est suum esse, oportet quod eum quod quomodocumque est, derivetur ab ipso. Nihil enim aliud est quod sit suum esse, sed omnia dicuntur esse per quandam participationem: omne autem quod per participationem dicitur tale, derivatur ab eo quod est per essentiam, sicut omnia ignita derivantur ab eo quod est per essentiam ignis. Manifestum est autem quod actio peccati est quoddam ens, & in practico momento entis positum; unde necesse est dicere, quod sit à Deo. Secundo autem idem patet ratione speciali: necesse est enim omnes motus secundarum causarum causari à primo movente, sicut omnes motus inferiorum corporum causantur à motu cæli: Deus autem est primum movens respectu omnium motuum & spiritualium & corporalium; sicut corpus celeste est principium omnium motuum inferiorum corporum: unde cum actus peccati sit quidam motus liberi arbitrii, necesse est dicere, quod actus peccati in quantum est actus, sit à Deo. Quibus verbis S. Doctor duplicem rationem fundamentalem nostræ conclusionis insinuat